

## Huvudman

Norrköpings kommun  
norrkoping.kommun@norrkoping.se

## Ärendet

Tillsyn av Norrköpings Lärlingsgymnasiet 1 i Norrköpings kommun.

---

## Beslut

### Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Norrköpings kommun att senast **måndag den 19 augusti 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande studiehandledning på modersmålet, särskilt stöd, skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning samt betygssättning. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Norrköpings kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

### Norrköpings kommun ska vidta följande åtgärder

#### Studiehandledning på modersmålet

1. Se till att de elever som bedömts vara i behov av studiehandledning på modersmålet ges sådan studiehandledning utifrån elevernas behov. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en sammanställning över behovet av studiehandledning på modersmålet vid skolenheten. Sammanställningen ska visa vilka språk det finns behov av, hur många elever som har behovet i dessa språk samt hur behovet tillgodoses. (9 kap. 9 § gymnasieförordningen [2010:2039])

**Särskilt stöd**

2. Se till att vid minst ett tillfälle före **den 3 maj 2024** informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Huvudmannen ska skriftligt dokumentera när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § och 3 kap. 7 § skollagen)

3. Se till att rektorn senast **den 17 maj 2024**, tillsammans med mentorer och samtliga lärare som bedriver och därmed ansvarar för undervisningen, identifierar och dokumenterar vilka elever som, trots extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, befaras inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)

4. Se till att rektorn för varje elev som identifieras i samband med åtgärd 3 ovan, samt för varje elev som därutöver anmäls kunna vara i behov av särskilt stöd, startar en utredning om respektive elevs behov av särskilt stöd. Rektorn ska dokumentera vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen, Lgy 11, 2.6 Rektorns ansvar)

5. Se till att rektorn, eller den rektorn har överlåtit beslutanderätten till, för varje sådan utredning om särskilt stöd som avslutas före **den 12 augusti 2024** fattar beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut som fattats under perioden **den 12 april till och med den 12 augusti 2024**. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 9 § skollagen, Lgy 11, 2.6 Rektorns ansvar)

6. Se till att åtgärdsprogram som utarbetas under perioden **den 12 april till och med den 12 augusti 2024** innehåller uppgifter om elevens behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses, när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Dessa åtgärdsprogram (avidentifierade) ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 9 § skollagen)

**Skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning**

7. Se till att upprätta skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Rutinerna ska beslutas av rektorn. Rutinerna ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 4 e § skollagen)

## Betygsättning

8. Se till att skolans lärare vid betygsättning på kurser där elever genomfört nationella prov särskilt beaktar elevens resultat på det nationella provet. Av redovisningen ska framgå vilka elever som gjort nationella prov i kurserna svenska 1, svenska som andraspråk 1 samt engelska 5 under läsåret 2023/2024 och vad de fått för betyg på det nationella provet respektive på den kurs för vilket provet genomfördes. I de fall elevens kursbetyg avviker från resultatet på det nationella provet ska det anges hur det nationella provet särskilt beaktats vid betygsättningen på kursen. (15 kap. 25 a § skollagen)

## Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Norrköpings kommun en anmärkning avseende brister rörande att utreda upprepad och längre frånvaro. Norrköpings kommun ska senast **måndag den 19 augusti 2024** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

## Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck samt rätten att gå om en kurs.

## Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till [skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se](mailto:skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se), eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2023:8850) i de handlingar som sänds in.

## Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys inlett en tillsyn av Norrköpings lärlingsgymnasium 1 i Norrköpings kommun.

Utredningen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt genom lektionsobservationer den 29 februari och den 1 mars 2024. En kompletterande intervju med rektorn genomfördes 18 mars 2024. Som en del av utredningen har även dokumentation granskats, bland annat alla aktiva åtgärdsprogram med tillhörande utredningar, betygskatalogen från vårterminen 2023, frånvarostatistik för vårterminen 2023, höstterminen 2023 samt innevarande termin (fram till 240226), alla aktuella frånvaroutredningar och samtliga individuella studieplaner för elever på yrkesintroduktion. Vidare har resultaten på indi-

vidnivå på samtliga genomförda nationella prov för vårterminen 2023, höstterminen 2022 samt vårterminen 2022 och respektive elevs kursbetyg granskats. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

## Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

## Föreläggande

### Studiehandledning på modersmålet

#### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I Norrköpings kommun organiseras studiehandledning på modersmålet genom att rektorerna ansöker om denna stödåtgärd hos den centrala enheten Centrum för flerspråkighet.

Av intervju med elevhälsans representanter framgår att det finns tre elever på skolan med behov av studiehandledning på sitt modersmål vars behov inte tillgodoses. Av intervju med rektorn framgår likaså att skolan har elever som är i behov av studiehandledning på sitt modersmål och att skolan har ansökt om studiehandledning för dessa elever men att eleverna i dagsläget inte ges någon studiehandledning. Rektorn uppger att kommunens organisation inte är anpassad till att skolan bedriver lärlingsutbildning och att det exempelvis har hänt att studiehandledaren är schemalagd i skolan vid tillfällen då berörd elev inte är på skolan utan istället är på sin arbetsplatsförlagda utbildning. Utifrån detta har studiehandledningen i praktiken inte fungerat.

Av kompletterande information från huvudmannen framgår att skolan i nuläget inte kan säkerställa att schemaläggningen av studiehandledningen fungerar utifrån elevens schema, då skolan tilldelas dagar för studiehandledning när eleven är på sin arbetsplatsförlagda utbildning. Vidare framgår att ansökningstiden för studiehandledning vid skolstart är väldigt kort, vilket innebär att skolan inte alltid hinner inventera behovet av studiehandledning hos elever som börjar i år 1, sammanställa detta och sedan ansöka innan ansökningstiden har gått ut.

## Rättslig reglering

Av gymnasieförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. En elev som ska erbjudas modersmålsundervisning och som före sin ankomst till Sverige har undervisats på ett annat språk än modersmålet får ges studiehandledning på det språket i stället för på modersmålet, om det finns särskilda skäl. (9 kap. 9 § gymnasieförordningen)

## Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med studiehandledning på modersmålet. Utredningen visar att det finns elever med behov av studiehandledning på modersmålet, men att dessa elever inte får detta stöd.

Studiehandledning på modersmålet är en rättighet för en elev som behöver det. För den enskilde eleven kan studiehandledning på modersmålet göra det möjligt för eleven att uppfylla betygskriterierna i en eller flera kurser även om eleven inte klarar att följa undervisningen på svenska. Att alla elever i behov av studiehandledning på modersmålet inte får studiehandledning innebär därmed att alla elever inte ges samma möjligheter att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas.

## Särskilt stöd

### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

#### *Anmälan om särskilt stöd*

Av betygskatalogen från vårterminen 2023 samt av intervjuer med lärare och elevhälsans representanter framgår att det på skolan finns elever som trots extra anpassningar inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Eleverna har betyget F i flera kurser men är inte anmälda för utredning av särskilt stöd, trots att ett sådant behov finns enligt de intervjuade. Lärarna och elevhälsan uppger att det istället pågår ett frånvaroarbete kring eleverna.

#### *Utredning om behov av särskilt stöd och åtgärdsprogram*

Av intervjuer med lärare, elevhälsans representanter och rektorn framgår att skolan inte alltid startar utredningar om särskilt stöd när anmälningar om särskilt stöd inkommer. Lärarna uppger att när de lämnar in en anmälan till rektorn om särskilt stöd så vidtas olika åtgärder. En åtgärd kan vara att specialpedagogen deltar i undervisningen för att observera. En annan åtgärd kan vara att elevhälsan deltar på ett arbetslagsmöte för att diskutera eleven. En tredje åtgärd kan vara att specialpedagogen startar en utredning om elevens behov av särskilt stöd. Elevhälsans representanter uppger att en utredning om särskilt stöd startar vid exempelvis misstanke om diagnos eller om eleven har stora inlärningssvårigheter, eller när ingenting verkar fungera i skolan och skolan inte kan hitta någon förklaring i elevens tidigare skolgång. Elevhälsans representanter uppger även att skolan kan starta en utredning om

särskilt stöd om det sker stora plötsliga förändringar i en elevs beteende. Rektorn uppger att när en anmälan om särskilt stöd inkommer beslutar elevhälsan vem som ansvarar för att arbeta vidare och genomföra insatser. Efter genomförda insatser följs ärendet upp i elevhälsan och rektorn beslutar om det ska startas en utredning om behovet av särskilt stöd eller om ärendet ska avslutas.

Av kompletterande information från huvudmannen framgår att det finns en kommungemensam rutin för att utreda en elevs eventuella behov av särskilt stöd och utarbeta åtgärdsprogram. Rutinen innehåller tre steg där det första steget är att genomföra en pedagogisk kartläggning. Kartläggningen kan resultera i att en pedagogisk utredning genomförs, vilket är det andra steget. I detta steg fattas också beslut om eleven är i behov av särskilt stöd och ett åtgärdsprogram ska utarbetas. Det tredje steget är att utarbeta åtgärdsprogrammet.

Efter skolbesöket begärde Skolinspektionen in två utredningar om särskilt stöd som inte har lett fram till åtgärdsprogram. En av två inkomna handlingar utgörs av en pedagogisk kartläggning med efterföljande beslut om att inte utarbeta ett åtgärdsprogram. Den andra handlingen utgörs av en pedagogisk kartläggning men där saknas ett efterföljande beslut om att inte utarbeta ett åtgärdsprogram.

Skolinspektionen har tagit del av skolenhetens fem aktuella åtgärdsprogram. Två av åtgärdsprogrammen är inte formellt beslutade av skolans rektor trots att rektorn inte har delegerat till någon anställd att besluta i frågor där rektorn är beslutsfattare enligt författningarna. Att åtgärdsprogrammen inte är formellt beslutade av skolans rektor beror enligt elevhälsans representanter och rektorn på ett fel i skolans journalsystem.

Ett av fem aktuella åtgärdsprogram saknar en beskrivning av behovet av särskilt stöd. I tre av åtgärdsprogrammen är det noterat att reducerat program är en form av anpassad studiegång. Rektorn uppger att det är ett formaliafel som beror på ett systemfel i skolans journalsystem, där åtgärdsprogrammen skrivs.

### Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. (3 kap. 7 § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoseas framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges

1. i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 §,
2. i form av distansundervisning och annan undervisning enligt 11 a §, eller
3. i form av anpassad studiegång enligt 12 §.

Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. *Lag (2020:605)*. (3 kap. 9 § skollagen)

### Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att anmäla och skyndsamt utreda elevers behov av särskilt stöd. Tillsynen visar att det finns elever som inte anmälts trots att de befaras inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas och trots att de getts stöd i form av extra anpassningar. Vidare visar tillsynen att det finns elever som anmälts, men vars eventuella behov av särskilt stöd inte har utretts. Om anmälan om särskilt stöd inte görs eller en elevs behov av särskilt stöd inte utreds riskerar eleven att helt, eller under en viss tid, bli utan det särskilda stöd som eleven har rätt till. Skolinspektionen bedömer att i de fall en utredning om särskilt stöd genomförs sker samråd med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt.

Skolinspektionen bedömer vidare att rektorn inte alltid fattar beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram när en utredning om särskilt stöd är genomförd, vilket är en brist. Skolinspektionen bedömer också att det finns brister i skolans arbete med att utarbeta åtgärdsprogram. Av alla åtgärdsprogram framgår inte elevens behov av särskilt stöd och rektorn har inte heller fattat det formella beslutet kring åtgärdsprogrammen, trots att rektorn inte har delegerat den uppgiften till någon annan personal på skolan.

### **Skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning**

#### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärarna och rektorn framgår att skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning saknas på skolenheten. Enligt rektorn framgår det dock av skolans klassrumsregler att klassrummet ska vara mobilfritt och att eleverna innan lektionen börjar ska lämna mobilerna i en låda för att sedan få tillbaka dem efter lektionen.

## Rättslig reglering

Av skollagen framgår att det för varje skolenhet ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt 5 kap. 4 b-4 d §§ skollagen. Rektorn beslutar om sådana rutiner. (5 kap. 4 e § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår vidare att det är skolans ansvar att förvara omhändertagna föremål på ett säkert sätt till dess att de lämnas tillbaka. Av rutinerna bör bland annat framgå hur omhändertagandet av utrustningen ska gå till, till exempel hur föremålen ska förvaras på ett betryggande sätt och hur insamlandet av utrustningen ska ske så att det framgår till vem varje föremål ska återlämnas. Det ska inte föreligga någon osäkerhet om huruvida ett föremål har omhändertagits eller huruvida det har lämnats tillbaka. (prop. 2021/22:160, s. 235)

## Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolan saknar skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning, vilket är en brist.

## Betygssättning

### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

#### *Särskilt beakta elevens resultat på de nationella proven*

Av nationell statistik framgår att en stor andel av eleverna på skolan hade ett högre kursbetyg jämfört med provbetyget på de nationella proven i kurserna svenska 1 och engelska 5 vårterminen 2023. Avvikelserna är betydligt större än för riket som helhet. Det nationella provet i kursen engelska 5 skrevs av 40 elever och av dessa hade 45 procent ett högre kursbetyg än provbetyg, jämfört med rikets 15,6 procent. Det nationella provet i kursen svenska 1 skrevs av 39 elever och av dessa hade 56,4 procent ett högre kursbetyg än provbetyg, jämfört med rikets 34,3 procent. Ett liknande mönster går att se i statistiken för vårterminen 2022 vad gäller kurserna svenska 1 och svenska som andraspråk 1. Det nationella provet i svenska 1 skrevs av 48 elever och 68,8 procent av eleverna hade ett högre kursbetyg än provbetyg. Avvikelsen är betydligt större än för riket som helhet som hade 42 procent. Det nationella provet i kursen svenska som andraspråk 1 skrevs av elva elever och av dessa hade 72,7 procent ett högre kursbetyg än provbetyg.

Skolinspektionen har tagit del av skolans sammanställning över resultaten på de nationella proven och elevernas kursbetyg för läsåret 2022/2023 i kurserna svenska 1, svenska som andraspråk 1, engelska 5 och engelska 6. Av dokumentationen framgår att det är ett antal elever vars kursbetyg är flera betygssteg över provbetyget. I kursen svenska 1 är exempelvis sju elevers kursbetyg flera steg högre än provbetyget: tre elever fick E i provbetyg och C i kursbetyg, två elever fick F i provbetyg och D i kursbetyg, en elev fick C i provbetyg och A i kursbetyg och en elev fick E i provbetyg och B i kursbetyg.

Av intervju med rektorn framgår att rektorn uppfattar de nationella proven som ett betygsunderlag bland andra och att denna uppfattning finns hos lärarna också. Rektorn uppger att skolans lärare visserligen känner till syftet med de nationella proven och bestämmelserna kring hur resultatet särskilt ska beaktas, men att de trots det använder det nationella provet endast som ett av flera bedömningsunderlag under kursens gång. Anledningen till detta är att skolans elevgrupp är speciell, enligt rektorn. Rektorn uppger att många av skolans elever sedan sin grundskoletid är ovana vid den typ av prov som de nationella proven är, och att skolans lärare prioriterar att eleverna ska tillgodogöras sig innehållet i kursen framför att träna eleverna i att genomföra nationella prov. Av intervju med lärarna framgår att de anser att det finns flera problem med utformningen och genomförandet av de nationella proven. Exempelvis utgår proven varje år från ett särskilt tema och det temat kan enligt lärarna vara svårt för skolans elever att relatera till eller motiveras av. Ett annat exempel är att många av skolans elever har behov av fler anpassningar än vad lärarna får ge och det drabbar eleverna. Lärarna uppger vidare att det är problematiskt att de nationella proven endast mäter vissa förmågor i kursen och inte alla. Lärarna uppger att de undervisar eleverna under lång tid och därför hinner se elevernas alla förmågor flera gånger vilket ger en mer rättvis bild av elevernas kunskaper.

Av intervjuer med rektorn och lärare framkommer att skolan sammanställer resultaten av de nationella proven men inte gör någon djupare analys av resultaten. Lärarna uppger att de vet om att det finns en differens mellan resultaten på de nationella proven och kursbetygen men inte mer ingående hur differensen ser ut. En lärare uppger att det är naturligt att skolan sticker ut i statistiken på grund av skolans elevgrupp, med många elever som är skoltrötta eller lider av psykisk ohälsa. Rektorn uppger att differensen dels beror på elevernas svårigheter med att prestera på proven och dels på elevernas svårigheter i att klara kurserna överlag. Rektorn uppger att differensen inte beror på brister i lärarnas kompetens vad gäller bedömning och betygssättning och att behov av kompetensutveckling därför saknas.

Av kompletterande information från huvudmannen framkommer att lärarna, med hänsyn till elevgruppen, behöver balansera mellan att framhäva betydelsen av resultatet på de nationella proven och att inte skrämja eller avskräcka eleverna. Vid betygssättningen behöver läraren tolka betygskriterierna i relation till ämnets syfte och centrala innehåll, men även i relation till den undervisning som bedrivits. Då betyg sätts vid kursens slut kan elever också under tiden efter nationella provet fram till kursslut träna mer på delar och moment där de inte lyckats så väl på det nationella provet. Vid ett nytt bedömningstillfälle vid kursens slut kan eleven ha inhämtat kunskaper på de delar som saknats och visa att eleven når upp till målen. Av informationen framkommer vidare att skolan särskilt beaktar de riktlinjer som finns utifrån de nationella proven men att skolan också har en samsyn kring att det i första hand är kursmålen och det centrala innehållet som eleven ska tillgodogöra sig och som står i fokus för lärarens sammantagna bedömning. Av informationen framkommer slutligen att de nationella proven i svenska inte heller prövar samtliga

mål i kursen och att provresultatet därför inte kan utgöra det enda underlaget för betygssättning.

### Rättslig reglering

Av skollagen framgår att vid betygssättning i ett ämne på en nivå som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl. (15 kap. 25 a § skollagen)

Av gymnasieförordningen, i den lydelse som för närvarande tillämpas, framgår att syftet med nationella prov är att stödja betygssättningen. Nationella prov ska användas i de kurser som anges i 3 b §. När nationella prov används ska eleverna delta i alla delar av proven. Rektorn får besluta att en elev inte behöver delta i ett nationellt prov eller i någon eller några delar av ett sådant prov, om det finns särskilda skäl. Vidare framgår att nationella prov på yrkesprogram ska användas i den inledande kursen i studievägen i ämnena svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik samt i den högsta avslutande i studievägen i dessa ämnen, med undantag för svenska 2 eller svenska som andraspråk 2. (8 kap. 3-3 b § gymnasieförordningen)

Av förarbetena till skollagen framgår att en lärare inte kan bortse från resultatet på ett nationellt prov, som är välkonstruerat och noga utprövat och som utvecklats just för att vara ett stöd vid betygssättningen. Att provet särskilt ska beaktas vid betygssättningen understryker att resultatet på ett nationellt prov normalt sett har en större betydelse än vilket annat enskilt prov eller bedömningsunderlag som helst. Med "särskilda skäl" avses sådana situationer där det finns ovanliga och särskilt beaktansvärda omständigheter som gör att den betygssättande läraren ska kunna göra ett avsteg från bestämmelsens huvudregel. (prop. 2017/18:14 sid. 26)

### Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att betygssättande lärare, i flera fall, inte särskilt beaktar resultaten på de nationella proven. Detta styrks genom nationell statistik samt genom skolans inskickade sammanställning över elevernas provbetyg och kursbetyg. Skolinspektionen kan konstatera att 68,8 procent av eleverna på skolan som genomförde det nationella provet i svenska 1 våren 2022 fick högre betyg på kursen än de resultat de fick på det nationella provet. Motsvarande siffra för kursen svenska som andraspråk 1 var 72,7 procent. Skolinspektionen kan vidare konstatera att 56,4 procent av eleverna på skolan som genomförde det nationella provet i svenska 1 våren 2023 fick högre betyg på kursen än de resultat de fick på det nationella provet. Motsvarande siffra för kursen engelska 5 var 45 procent. Så stora avvikelser under flera år är ovanliga och framstår som anmärkningsvärda.

Att de nationella proven inte särskilt beaktas styrks även av intervjuer med rektorn och lärarna där det framkommer att de anser att de nationella proven är att likställa med övriga prov eller examinationer som eleverna genomför. Utredningen

visar att både rektorn och lärarna är överens om att de nationella proven inte passar skolans elevgrupp. Bland annat uppges att de nationella proven är svåra att använda eftersom den aktuella elevgruppen inte är van att skriva prov under de förhållanden som det nationella provet kräver.

Skolinspektionen finner utifrån det som beskrivits att det får anses sannolikt att skolan inte särskilt beaktar resultatet på nationella prov på det sätt som ska göras vid betygsättningen på enskilda kurser. Skolinspektionen kan konstatera att de nationella proven är noggrant utformade för att motsvara betygskriterierna i respektive kurs. Att lärarna inte särskilt beaktar resultaten på de nationella proven innebär flera risker: att eleverna får ett kursbetyg som inte motsvarar deras kunskapsnivå och att betygsättningen inte är likvärdig vare sig inom skolan eller gentemot övriga skolor.

## Anmärkning

### Frånvaro

#### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkommen frånvarostatistik framgår att skolan under lång tid har haft många elever med en frånvaro som överstiger 20 procent. Exempelvis hade 74 av 218 elever minst 20 procents frånvaro under läsåret 2022/2023 och under höstterminen 2023 hade 62 av 175 elever minst 20 procent frånvaro.

Av intervjuer med lärare, elevhälsans representanter och rektorn framgår att det finns en samsyn bland personalen att begreppet upprepad och längre frånvaro betyder 10 procents frånvaro under en månad, både ogiltig och giltig frånvaro inräknad. Vidare framgår att frånvaron varje månad följs upp under elevhälsans översyn och att olika insatser sätts in, både från mentorns sida men även från elevhälsans sida, när frånvaron blir upprepad och längre.

Av intervjuer med lärare, elevhälsans representanter och rektorn framgår att skolan har minst sex elever med upprepad eller längre frånvaro för vilka det inte har inletts frånvaroutredningar. Såväl rektorn som elevhälsans representanter och lärarna uppger dock att det pågår ett aktivt arbete kring dessa elever, även om det inte har startats frånvaroutredningar.

Av kompletterande information från huvudmannen framgår att skolan har pågående processer kring samtliga sex elever som plockats ut i tillsynen och att det för fem av sex elever finns dokumentation i skolans journalsystem. Av kompletterande information framgår vidare att skolan arbetar aktivt med elevernas frånvaro men delvis missat att dokumentera arbetet korrekt.

#### Rättslig reglering

En elev i gymnasieskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Vid upprepad eller längre frånvaro ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro,

se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. (15 kap. 16 § skollagen)

Av förarbeten till skollagen framgår att utredningens omfattning och form bör avgöras i det enskilda fallet men att det är angeläget med dokumentation och uppföljning. Vidare framgår att det är viktigt att skolan dokumenterar arbetet med att åtgärda frånvaro och att det finns goda rutiner för uppföljning av frånvaron, t.ex. så att elever inte kan vara frånvarande utan att det framgår av skolans frånvarorapportering. I kommentarerna till Skolverkets allmänna råd om att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan anges att skolan behöver dokumentera sitt arbete med att utreda problem och vidta åtgärder för att komma till rätta med frånvaron. (prop. 2017/18:183 s. 75)

### Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att dokumentera arbetet med att utreda alla elever med upprepad eller längre frånvaro. Utredningen visar att skolenheten visserligen vidtar insatser vid elevers skolfrånvaro och att även elevhälsan deltar i detta arbete. En strukturerad och ändamålsenligt dokumenterad frånvaroutredning har dock endast inletts för en handfull elever, trots att flera elever på skolan har upprepad och längre frånvaro.

Arbetet med en elevs frånvaro kan pågå under lång tid och bestå av omfattande utredningsmaterial. Det är därför angeläget att arbetet dokumenteras samlat på ett tydligt och ändamålsenligt sätt. Dokumentationen innebär också ett stöd under arbetets gång och skapar kontinuitet. Det är därtill viktigt att rektorn ser till att åtgärder följs upp, och om de visat sig verkningslösa ser till att nya åtgärder provas och utvärderas för att få eleven att delta i utbildningen.

### Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen.

Norrköpings kommuns verksamhet vid Läringsgymnasiet 1 uppfyller inte författningarnas krav avseende arbetet med att utreda upprepad och längre frånvaro. Utredningen visar dock att skolans personal diskuterar eventuella orsaker till elevers frånvaro och att insatser genomförs. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Norrköpings kommun en anmärkning.

## Områden utan konstaterade brister

### **Kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck**

#### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av informationsinhämtningen från rektorn samt av intervjuer med elever, lärare och elevhälsans representanter framgår att kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer behandlas återkommande under elevernas skolgång, både i olika kurser och under olika temadagar.

Av intervju med elever framgår att de inte känner till begreppet hedersrelaterat våld och förtryck och att lärarna inte har behandlat området regelbundet i utbildningen. Av intervju med lärarna framgår att de själva inte har behandlat området i sin undervisning men de vet att eleverna stöter på området i ämnena samhällskunskap och naturkunskap. Elevhälsans representanter uppger att området kan lyftas spontant med eleverna men de känner inte till att skolan arbetar strukturerat med området under elevernas hela utbildning. Rektorn uppger att området berörs för elever som läser barn- och fritidsprogrammet genom en extern föreläsare samt i kursen naturkunskap 1a1, utifrån det centrala innehållet i den kursen.

Av kompletterande information från huvudmannen framkommer att hedersrelaterat våld och förtryck ingår i yrkeskurser på barn- och fritidsprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet och då representation saknades från programmen i elevintervjun så framkom inte deras perspektiv tydligt. Vidare framgår att vid hälso-samtalen med skolsköterskan under år 1 tas könsstympning som begrepp upp tillsammans med lagstiftningen kring det och vilken hjälp eleven kan få om eleven är drabbad. Dessutom framgår att ämnesområdet behandlas i ämnet samhällskunskap i relation till mänskliga rättigheter och i samband med nutidsfrågor och elevernas egna fördjupningsuppgifter.

#### Rättslig reglering

Av läroplanen för gymnasieskolan framgår att skolan har ett ansvar för att eleverna återkommande i utbildningen får möta frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer. Utbildningen ska därigenom främja alla elevers hälsa och välbefinnande samt stärka deras förutsättningar att göra medvetna och självständiga val. Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för egna och andras rättigheter och förmedla betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke. I utbildningen ska maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck kritiskt granskas. Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang, bland annat i pornografi. (Lgy11 1. Skolans värdegrund och uppdrag, gymnasieskolans uppdrag)

Av läroplanen för gymnasieskolan framgår vidare att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången gymnasieskola har fått kunskaper om området

sexualitet, samtycke och relationer samt om hedersrelaterat våld och förtryck (Lgy11 2.1 Kunskaper).

Av läroplanen för gymnasieskolan framgår slutligen att rektorn har ett särskilt ansvar för att kunskapsområdena sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen (Lgy11, 2.6 Rektorns ansvar).

### Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Norrköpings kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

### Rätten att gå om en kurs

#### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer med rektorn och elever framkommer att eleverna informeras av sina lärare och mentorer om rätten att gå om en kurs.

I intervju med rektorn framkommer att skolan har så kallade omläsningsgrupper i de gymnasiegemensamma ämnena, vilket är grupper för elever som vill gå om en kurs. I samband med att betygen sätts gör skolan en inventering av hur många elever som har rätt att gå om en kurs och önskar göra detta och utifrån inventeringen skapas omläsningsgrupperna. Rektorn uppger att om det endast är enstaka elever som vill gå om en kurs kan de eleverna placeras i en studiegrupp i årskursen under. I intervju med rektorn framkommer vidare att det förekommer att elever får läsa om en kurs under ett fjärde gymnasieår.

#### Rättslig reglering

Av gymnasieförordningen framgår att om en elev inte har fått lägst betyget E på en kurs, har eleven rätt att gå om kursen en gång. Har eleven slutfört kursen två gånger och inte fått lägst betyget E får eleven gå om kursen ytterligare en gång, om det finns särskilda skäl. En elev som inte har fått betyget E på gymnasiearbetet har rätt att göra om arbetet en gång. Om en elev har fått betyget F på en stor andel av kurserna under ett läsår får eleven, om det finns särskilda skäl, gå om också sådana kurser som eleven fått lägst betyget E på under läsåret. (9 kap. 1 § gymnasieförordningen)

### Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Norrköpings kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller rätten att gå om en kurs. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet är fattat av utredare Hans-Göran Arvidsson. Föredragande har utredare Christina Thorsélius varit.